

Miljöpolitiskt program 2015

Ämnespolitiskt program föreslaget till Centerstudenters
förbundsstämma 17 - 19 april 2015, Linköping.

Programmet redogör för Centerstudenters syn på grunderna för en
grön och liberal politik som kombinerar frihet, miljö och ekonomi.

Miljöpolitikens grunder

Liberalismen är en grön ideologi. De negativa rättigheter som gör att man inte får förstöra andras liv innebär också en rättighet till en ren miljö. En av de största politiska utmaningarna är att skapa
5 incitament för att skydda och bevara naturen och dess ekologiska system. Med hänsyn till kostnader och andra mål och med respekt för människors liv och frihet ska vi gradvis minska föroreningar av luft och vatten och gynna andra naturvärden.

Miljö är en fråga om rättigheter och om rättvisa. Rätten till liv, frihet och egendom är central, och
10 förbjuder varje person att skada andra människor eller deras egendom. Om människor skadar varandra måste de ta ansvar för detta och ersätta skadan. Det gäller oavsett om man skadar någon direkt eller indirekt. Det är fel att skada någon genom att slå hen i ansiktet, på samma sätt som det är att skada någon genom att förgifta hens sjö eller atmosfär.

När egendom är tydligt avgränsad och ägd är det lätt att reglera skador på den. Men många resurser kan
15 enskilda personer inte göra anspråk på. Luften vi andas, atmosfären som utgör grundförutsättningen för liv, vatten som obehindrat korsar landsgränser och den biologiska mångfalden är exempel på resurser som är svåra att isolera och äga enskilt. Om det inte är möjligt att äga dem enskilt uppstår behovet av regler för att skydda omgivningen från skada.

En frihetlig miljöpolitik tar sin utgångspunkt i det illegitima att förbruka andras egendom och skada
20 andra människor. Genom att sätta upp tydliga, internationella konkurrens- och teknikneutrala regler kan både miljön och människors rättigheter skyddas. Politikens roll är att skapa tydliga och långsiktiga förutsättningar för människor, företag och institutioner. Spelregler som kräver en ersättning för den
25 åverkan som människor, företag och institutioner gör på miljön, men även förutsättningar som inte straffbeskattar eller lägger hinder i vägen för de som bidrar till en växande och mer grön värld.

Nyckeln till en effektiv miljöpolitik ligger i att identifiera och kompensera de skador människor åsamkar
30 varandra. Skador som en individ orsakar andra utan att bära kostnaden själv – negativa externaliteter – måste minskas på effektiva sätt. Det innebär att en individ som släpper ut ett skadligt ämne ska ersätta skadan som om andra människor eller deras egendom skadats på ett mer direkt sätt.

Miljöpolitik måste alltid ta sin utgångspunkt i effektivitet och enhetlighet. Bara så kan politiken bli så
35 grön som möjligt utan att inskränka människors liv eller frihet mer än nödvändigt. För att marknadens mekanismer ska fungera på ett tillfredsställande sätt krävs att kostnader för miljöförstöring synliggörs. Ett sätt att göra detta är att förstärka äganderätten i så stor utsträckning som möjligt. Ett annat är genom internalisering. Genom att sätta ett pris på miljön och klimatet, i form av skatter, utsläppsrätter eller

andra konkurrens- och teknikneutrala styrmedel, kan vi också sätta ett värde på kollektiva nyttigheter. Så kan vi skapa en grön ekonomi.

40

Centerstudenter vill att:

- Miljöpolitiken ska ses som en liberal rättighetsfråga
- All miljöpolitik ska ta sin utgångspunkt i effektiva lösningar
- Det ska vara enkelt att vara miljövänlig och kosta att smutsa ner

45

Utsläpp

Ett av de största hoten vi står inför är kraftiga klimatförändringar. De riskerar att förändra den ekologiska balansen, skapa stora ekonomiska skador och kraftigt försämra förutsättningen för rika och goda liv på jorden. Den viktigaste orsaken är den kraftiga förstärkningen av växthuseffekten som är en konsekvens av människors utsläpp av växthusgaser, och framför allt koldioxid.

50

Vill man skydda miljön utan att det går ut över jobb och tillväxt måste man hitta de billigaste och bästa sätten att minska utsläppen. En effektiv metod för att hitta de utsläpp som är billigast att dra ned på är miljöskatter. Miljöskatter och andra punktskatter läggs på skadligt beteende för att kompensera för den skada man orsakar andra.

55

En stor del av utsläppen av växthusgaser kommer från transporter. Den samhällsekonomiska kostnaden för att åka bil är större än bara bensinkostnaden, då den också leder till skada för alla andra. Denna skada måste kompenseras med en skatt på koldioxidutsläpp som motsvarar kostnaden för hela samhället. Det är viktigt att det är utsläppen som beskattas och inte antal bilar har eller antal mil dessa bilar kör.

60

Beskattning av miljöförstöring ska vara teknikneutral. Ett tydligt exempel är förslaget på en flygskatt på flygstolar, oberoende av flygplansmodell. Konsekvensen blir då att individer inte beskattas för de utsläpp och i slutändan den miljöförstöring de ger upphov till; utan för hur många stolar ett flygplan har. Det skapar incitament som slår snett och motverkar flygandedet i sig snarare än de utsläpp samhället vill minska. Förbud och andra icke teknikneutrala regleringar riskerar också att förbise lokala förutsättningar och omständigheterna vid extraordinära situationer. Till exempel är det fullt rimligt att sjukhus använder sig av reservkraft från säkra källor så som dieselgeneratorer vid strömavbrott, och att det finns ambulanser, helikoptrar och flygplan som inte behöver laddas vid nödsituationer. På små och avlägsna orter kan också mindre klimateffektiva lösningar vara bättre att behålla, än att bygga upp helt ny infrastruktur. Alla dessa problem reglerar sig själva med enhetliga och teknikneutrala skatter.

65

70

75 Det finns idag också stora problem med statligt subventionerade utsläpp. Staten äger och driver flygbolag med förlust. Tunga industrier slipper beskattning, och stora förorenare står helt utan ekonomiska sanktioner. Det är inte heller några obetydliga mängder pengar, utan summan av de offentliga subventionerna till miljöskadliga beteenden överstiger vida till exempel kostnaden för försvaret.

80 Samtidigt som vi i Sverige höjer skatter och avgifter för att för att förorena eller konsumera varor och tjänster som ger upphov till utsläpp måste vi ha i åtanke att sådana åtgärder kan driva produktion ut ur Sverige till mindre energieffektiva konkurrerande industrier, och således ge upphov till en nettoökning av utsläppen.

85 Vi måste vara ödmjuka och medvetna om att en ensidig höjning av miljö- och energiskatter i Sverige kan minska utsläppen i Sverige men å andra sidan ge upphov till en nettoökning när mindre effektiva industrier i länder utan sådana skatter vinner komparativa fördelar. Därför måste det det internationella samarbetet om att skapa teknikneutrala skatter och normer som är lika internationellt, stärkas.

Centerstudenter vill att:

- Priset på utsläppsrätter ska höjas
- 90 - Undantagen från koldioxidskatten ska avskaffas
- Alla subventioner av utsläpp ska avskaffas
- Klimatpolitik måste utgå från enhetlig beskattning av koldioxidekvivalenter
- Skatter ska vara enhetliga och läggas på det som gör skada

95 *Energi*

Tillgången till leveranssäker och stabil energiförsörjning är en grundförutsättning för svensk ekonomi. Vi har ett mål om hundra procent fossilfri energi. För att säkra ett hållbart samhälle för kommande generationer är det av yttersta vikt att lämna över ett hållbart energisystem. Användningen av fossil energi ger betydande påverkan på växthuseffekten och är inte långsiktigt hållbart. I den globala energiomställningen är Sverige i framkant. Denna position ska bibehållas genom fortsatta satsningar på 100 forskning och innovation för förnybara energikällor och fortsatt arbete för en grön skatteväxling.

Sverige är starkt beroende av elektricitet och det elektriska nätet har en betydande roll för det svenska energisystemet. Sverige ska ha ett elnät av hög kvalitet anpassat för inmatning av småskalig elproduktion

- 105 lokalnäten för att möjliggöra för lokala elproducenter. Elnätet ska även rustas för ökade möjligheter till export av elektricitet på den europeiska elmarknaden. Sverige har hög andel förnybar produktion i elmixen och för fortsatt stimulera produktion av förnybara energikällor så ska nätanslutningar till det Europeiska elnätet främjas, för att vidga marknaden för svensk förnybar el. Den svenska kärnkraften har historisk sett haft stor betydelse för utfasningen av fossila bränslen i det svenska elkraftssystemet.
- 110 Centerstudenter tror att andra förmånligare energikällor kan komma att ersätta kärnkraften i ett framtida hållbart energisystem, men vi ser vikten av kärnkraften som basproducent i det elektriska nätet i dagens system.

- Det svenska elcertifikatsystemet har spelat en viktig roll för att främja förnybar elproduktion i Sverige.
- 115 Handelssystemet med elcertifikat ska fortgå i Sverige men uppstår negativa konsekvenser på en eventuell gemensam europeisk elmarknad ska systemet justeras. Elcertifikatsystemet ska därför bytas ut mot en europeisk motsvarighet för att främja förnybar elproduktion i hela EU.

- Europas arbete och mål för energieffektivisering är i sig inte ett miljömål. Att använda mycket energi är inte ett problem så länge som energin är miljövänligt producerad av icke-ändliga resurser. I ett energisystem beroende av fossila energikällor där det är dyrt att orsaka utsläpp blir energin dyr och det lönar sig för företag och konsumenter att använda energisnål teknik och energieffektiva bostäder. I ett grönt skatteväxlingssystem där naturens resurser värderas så kommer energieffektiv användning energi att stimuleras genom marknadskrafter, det blir helt enkelt för dyrt att slösa med energi.
- 120
- 125 Energieffektiviseringsdirektivet lägger tvång på stora företag och skapar incitament som inte har direkt koppling till förbättrad miljö och klimat. EU:s mål om energieffektivisering fyller i sig därför ingen funktion och bör skrotas.

- Energibraschen är beroende av långsiktiga investeringar och kontinuitet. Industri och näringsliv påverkas negativt av osäkerhet och politiska svängningar. Långsiktiga spelregler för energin är därför en förutsättning för en god ekonomi. Centerstudenter vill därför se politiskt samarbete och långsiktiga politiska lösningar för ekonomiska styrmedel för energisektorn. Dessa styrmedel bör vara i form av enhetliga skatter, inte detaljregleringar eller krav på energieffektivisering.
- 130

135 **Centerstudenter vill att:**

- All energi ska vara fossilfri
- Det svenska elnätet ska stärkas
- Inmatning av el från småskaliga elproduktionsanläggningar ska möjliggöras
- Det energipolitiska samarbetet inom EU ska öka

- 140
- Handelssystemet med elcertifikat och andra incitament för förnybar energi inom EU ska främjas
 - Satsningar på gröna innovationer och forskning ska öka
 - EU:s mål för energieffektivisering ska skrotas
 - Långsiktiga politiska ramar för energisektorn ska byggas upp

145 *Biologisk mångfald*

Sedan liv kom till jorden har klimatförändringar ständigt ändrat förutsättningar för olika livsformers fortlevnad. En temperaturförändring på några få grader kan vara skillnaden mellan grönska och torka. Snabba klimatförändringar och andra ingrepp i miljön påverkar den biologiska mångfalden negativt. Minskad biologisk mångfald är ett problem för samhället

150

Människans framfart ställer till det för många arter. De flesta arter som dör ut i dag gör det inte som en följd av naturliga klimatförändringar, utan för att människor rubbat så många ekosystem i och med att vårt samhälle utvecklats och utvidgats. Ett tydligt exempel på detta är skövlingen av regnskog, vår tids mest artrika biotop. Men vi skadar även den biologiska mångfalden genom direkt utrotning.

155

Fiskbestånden hotas i stora delar av världen. De två största problemen är bristande äganderätter och statliga subventioner. Människor som äger sin mark tar bättre hand om den, så länder med en pålitlig rättsstat och skyddade äganderätter drabbas i långt mindre grad av skogsskövling, ökenspridning och utfiskning. Tyvärr är bristande äganderätter ett vanligt problem i stora delar av världen, och istället för säljbara fiskekvoter och marknadsmässig prissättning har vi i EU stora subventioner av utrotning av havets fisk, subventioner som ofta överstiger försäljningsvärdet av fisken. Dessa subventioner är skadliga för den fria marknaden, konkurrensen, fiskbeståndet och miljön. De måste avskaffas helt.

160

Ett stort problem som hotar hälsan och riskerar kraftiga sjukdomar både bland människor och bland djur är den ökande antibiotikaresistensen. Till följd av en alltför kraftig användning av antibiotika i bland annat djurfoder blir allt fler sjukdomar resistenta. Det gör att tiotusentals människor dör varje år, bara i Europa. Det här måste motverkas för att långsiktigt kunna upprätthålla en god djurhållning och en god vårdpolitik även i framtiden.

170 **Centerstudenter vill att:**

- Äganderätter till mark ska stärkas för att undvika skövling och förödelse
- Fiskekvoter och liknande system ska införas för ett bättre skydd av hotade arter

- Alla subventioner av fiske och annan utrotande verksamhet ska avskaffas
- Intensifiera arbetet mot antibiotikaresistens

175

Lokal miljö

En viktig del i ett levande samhälle är att den lokala miljön är levande. Det gäller både i städer, mindre orter och på landsbygd. Att sätta människans behov i centrum är en bra utgångspunkt, så länge det inte går ut över naturmiljön. Vi ställer oss positiva till tät bebyggelse i städer. Det innebär att fler människor får plats på mindre yta, vilket är både energi- och kostnadseffektivt, gör att man kan bevara större gröna ytor och är dessutom den form av stadsbebyggelse som är mest eftertraktad. Det är viktigt med parker och mindre gröna ytor även i städer.

Miljön man upplever varje dag är en av de viktigaste förutsättningarna för ett gott liv. Människor som trivs i sin omgivning mår bättre, både fysiskt och psykiskt. Ingen central auktoritet kan dock avgöra hur de lokala förutsättningarna ska utformas, så besluten ska så långt det är möjligt avpolitiseras. I de fall en avreglering inte är önskvärd eller möjligt ska de politiska besluten decentraliseras så långt det är möjligt.

Det är viktigt att skydda naturvärden, men fel att hindra människors frihet att utforma sin omgivning. Vi vill därför ta bort strandskyddet, som inte främst vägleds av miljöhänsyn. De värden som är viktiga att bevara – hotade biotoper och skyddsvärda naturområden – ska skyddas med separata och generella regler som inte särbehandlar just strandområden.

Centerstudenter vill att:

- En levande lokalmiljö ska stärkas och hinder för utveckling ska begränsas
- Strandskyddet ska avskaffas
- Hotade biotoper och naturområden ska skyddas
- Decentralisering ska vara vägledande för alla beslut om lokal miljö